

ОСОБЛИВОСТІ КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН

Анотація. У тезах розглянуті особливості сучасного стану корупційної злочинності в Україні, проаналізовані її динаміка та структура.

Ключові слова: корупційна злочинність, корупційний злочин, показники корупційної злочинності.

Аннотация: В тезисах рассмотрены особенности современного состояния коррупционной преступности в Украине, проанализированы ее динамика и структура.

Ключевые слова: коррупционная преступность, коррупционное преступление, показатели коррупционной преступности.

Summary. The features of the modern state of corruption criminality which are considered in Ukraine are examined in theses, its dynamics and structure is analysed.

Keywords: corruption criminality, corruption crime, indexes of corruption criminality.

Корупція як соціальне явище існує практично в усіх країнах світу, в тому числі в тих, що більшість дослідників їх відносять до “еталонних” з точки зору розвитку демократії. Так, на думку італійських дослідників Д.Дела Порта та А.Ванучі, до висококорумпованих країн світу належать Бельгія, Греція, Іспанія, Італія, а до “проміжних” – Австрія, США, Франція та Японія [1, с.16]. Сучасна Україна характеризується дуже високим рівнем корупції, оскільки відповідно до щорічного рейтингу, який обнародує міжнародна організація Transparency International “Індекс сприйняття корупції” (CPI), Україна здобула 30 балів зі 100 можливих за 2017 рік і посіла 130 місце (зі 180 країн) [2].

Для того щоб визначитись, що являє собою корупційна злочинність необхідно проаналізувати об’єкт даного поняття. Серед них М.Ю. Валуйська виділяє наступні: уражені корупцією суспільні відносини; дефекти загальної соціальної правосвідомості, завдяки яким корупція виникає та існує; недосконалість законодавства, дефекти правової сфери життєдіяльності соціуму; високий рівень толерантності до корупції у населення України; низька ефективність діяльності державних органів, які мають забезпечувати захист прав і свобод фізичних і юридичних осіб; окремі особи, які мають підвищену вразливість щодо корупційних діянь [7, с.167]. На основі загальнотеоретичних визначень злочинності поняття «корупційна злочинність» можна розглядати як історично мінливе, відносно масове, стійке, самодетермінуюче, соціально негативне явище, що становить систему корупційних злочинів.

Слід звернути увагу, що корупційна злочинність у кримінології розглядається як спеціальний вид злочинності, який характеризується такими показниками, як її стан, структура, динаміка. Як зазначає С.В. Якимова, видова структура корупційної злочинності, складається з трьох рівнів: 1) найнижчий рівень організації – систематичне вчинення корупційного злочину

одноособово, коли одержана неправомірна вигода, є додатковим джерелом доходів; 2) середній рівень – це групова корупційна корислива злочинна діяльність, яка передусім пов'язана з вирішенням зацікавленими особами своїх особистих інтересів за допомогою підкупу службових осіб, юридичних осіб публічного чи приватного права; 3) вищий рівень – це колективна корупційна корислива злочинна діяльність, де частка корупційних злочинів порівняно незначна [6, с.555].

Якщо враховувати кримінологічні дослідження злочинності в сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, то необхідно зазначити, що у структурі цих злочинів домінують зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) та службове підроблення (ст. 366 КК України), рівень якого значно перевищує рівень інших злочинів даного виду. Так, згідно зі статистичними даними за 2015 рік серед діянь, пов'язаних із одержанням неправомірної вигоди, зареєстровано: 2076 випадки зловживання владою або службовим становищем, ст. 364 КК України; 24 підкупи працівника підприємства, установи чи організації, ст. 354 Кримінального кодексу України (КК України) та інші. Цікавим є факт, що у 2014 році зареєстровано 4063 злочини, передбачені ст. 364 КК України, то вже станом на 30 листопада 2015 року їх кількість зменшилася до 2076, відповідно у 2016 році зареєстровано 2405 злочинів, передбачених ст. 368 КК України, а за 11 місяців 2017 року – 991. Необхідно враховувати й матеріали статистичного збірника про стан протидії корупції в Україні за перше півріччя 2017 року, який був опублікований Верховним Судом України, ми бачимо, що на розгляд судів надійшло понад 4 тисячі справ про вчинення корупційних злочинів та адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією і за цей час розглянуто лише половину таких справ [3]. Як зазначає І. Мезенцева у своїй праці, більшість таких злочинів вчиняють особи у віці 30–35 років. Враховуючи показники сучасної гендерної політики, корупційні злочини вчиняються як особами чоловічої, так і жіночої статі. Це обумовлено тим, що на відповідальні, керівні посади призначалися переважно особи чоловічої статі [5, с.79]. Опитування 2017 року Центра політико-правових реформ, висвітлює, що найкорумпованішими українці вважають: державних службовців (65%), парламент (64%), працівників податкової сфери (62%), суддів (61%), президента та прем'єр-міністра (60%), поліцію (54%) [4].

Отже, підсумовуюче вищевикладене, за останні роки, як і протягом усього періоду незалежності нашої держави принципових змін у питанні подолання зниження рівня корупційної злочинності як її окремого виду немає, незважаючи, навіть на те, що на законодавчому рівні закріплені стратегії подолання корупції, які містяться у Законі України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» від 14 жовтня 2014 р. На жаль, наявні статистичні дані є лише віддзеркаленням «бажання» реальних перетворень і підтверджують тезу про тотальну імітацію боротьби з корупцією.

Список використаних джерел:

1. Дела Порта Д. Брудні обробки: учасники, ресурси та механізми політичної корупції / Д. Дела Порта, А. Ванучі. – К. : КІ.С., 2006. – 302 с.
2. Індекс сприйняття корупції-2017 // Офіційний веб – сайт Transparency International Ukraine. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-korupsiyi-cpi-2017/>
3. Верховний Суд оприлюднив статистику розгляду корупційних справ. // Офіційний веб – сайт «Українська правда». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrainepravo.com/news/ukraine/verkhovniy-sud-opriyudniv-statistiku-rozglyadu-kourptsyinykh-sprav/>
4. Дослідження щодо стану справ з корупцією // Офіційний веб – сайт Центр політико – правових реформ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/20872033-1.3.-doslidzhennya-schodo-stanu-sprav-z-korupsiyeu>
5. Мезенцева І. Визначення предмета корупційних злочинів / І. Мезенцева // Вісник Національної

академії прокуратури України. – 2014. – № 5(38).– С. 76-81.

6. Якімова С. В. Окремі сутнісні характеристики корупційної злочинної діяльності / С. В. Якімова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. – 2016. – № 845. – С. 553–559. – Бібліографія: 11 назв.

7. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією : навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б. М. Головкін, К. А. Автухов, М. Ю. Валуйська, С. Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б. М. Головкіна і С. Ю. Лукашевича. – Харків : Право, 2018. – 288 с.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018